

GAZETA NARODOWA Y OBCA.

Sine ira & studio, quorum causas procul habeo.

C. Tacit.

Z WARSZAWY WE SRZODĘ DNIA 15. CZERWCA ROKU 1791.

Sessja seymowa d. 10. Czerwca. P. Marszałek Seymowy, oświadcza: że dla zachowania porządku kolei w decydowaniu materji skarbowych, gdy już wyrokiem stanów załatwioną została opinia od kommisji skarbu kor: względem starostw summy i lenności, przedsięwziąć należy teraz do decyzji podobną opinią od kommisji skarbu Lit: nadesłaną, do której przeczytania wzywa P. Sekretarz.

Posłowie wdztwa *Sandomirskiego* żądają: aby czytanie zagajonej materji poprzedzić mogło, rozpoznanie zażalenia P. *Ożarówskiego*, obywatela *Sandomir*: na przeciw sądownictwu kommisji skarbu kor:—P. Marszałek seym: oświadcza: że w dopełnieniu obowiązków urzędowania swojego baczny być winien na interes publiczny, i że z kolei wypada rezolwować opinią zagaioną; po uprzątnieniu której, podnieść materję zażaleń na przeciw dekretem kommisji skarbu koron:; po czym równie przyjdzie kolej i do rozpoznania podobnych zażaleń na przeciw sądownictwu kommisji skarbu Litt:

P. *Kwilecki* starosta *Wschowski* poseł *Pozn*: „Lubo oyczystym groszem opłacone posiadam starostwo, przecież utrzymywać interesu starostw nie mam zamiaru; bo mi „mo instrukcyi mojej, samo wewnętrzne przekonanie nakazuje, abym zapomniawszy własnego interesu, gdy poświęciłem się usłudze publicznej, radził nie na szkodę, „ale na dobro oyczyzny mojej.—Nim wyznaczoną na dniu „wczorajszym została deputacya do uformowania względem starostw projektu, odebraliśmy od łaski zaręczenie, „że żaden z starostw do składu iey zawołany nie będzie. „To zaręczenie, ile podchlebiało nadziejom naszym, tyle i „więcej skutek zasmucił, gdy w rzędzie nominowanych „osob uyrzeliśmy posiadających starostwa; w brew przeto „zaręczeniu nastąpiła nominacya wiązać mnie nie może; „i dla tego oświadczam: że na nią nie pozwalam.—P. *Marszałek seym*: wyraża: że już prawo zapadło i nie jest winą łaski, od której dane było zaręczenie, że żaden z starostw wezwany do składu tej deputacyi nie będzie; przypominając: że w tej mierze przez niewiedomość iego, popełnioną dwaj koledzy poprawili omyłkę, którzy powołani do składu deputacyi przez delikatność swoją, ile cząstki niejaki starostw posiadający, wymowili się; na miejscu których, innych zaprosił.

Czyta P. Sekretarz opinią kommisji skarbu Lit: o summie dwukroć sto tysięcy zapisanej na starostwie *Bystrzyckim*.—P. *Biszostowski Trocki*, oświadcza: że summa 200,000. na starostwie *Bystrzyckim* zapisana oycu iego, choć ma tytuł łaski seymu 1768. dla czego uznana za realną przez skarb Lit: nie została, przecież prawo seymu teraźniejszego dać iey obronę. mocą którego summy, objęte dekretemi ostatecznymi trybunałskimi, z pod roztrząśnienia są excypowane.—Ze kommisja skarbu Lit: pisząc swoją opinią, nie wiedziała o zapadłym ostatecznym trybunałskim względem tej summy dekrete; który, dopiero po załatwieniu już do stanów opinii, złożył przed iey sądem; w dowód czego odebrał zaświadczenie, o którego przeczytanie uprasza.

Czyta P. Sekretarz zaświadczenie kommisji skarbu Litt: o zkładanym przed sobą dekrete *potioritatis* ostatecznym trybunałskim, którym summa 200,000. zł: pol: na starostwie *Bystrzyckim* zapisana, jest objęta.

P. *Niemcewicz Brzeski Lit*: stosownie do zapadłego prawa, excypującego z pod roztrząśnienia kommisji summy, objęte dekretemi ostatecznymi, wnosi projekt, na który zachodzi zgoda.—Słowa tego prawa: *Stosując się do zapadłego prawa seymu teraźniejszego o summach na starostwach lokowanych*, gdy na mocy tegoż prawa, summy objęte dekretemi ostatecznymi trybunałskimi z pod roztrząśnienia są excypowane; summa 200,000. zł: pol: na starostwo *Bystrzyckie* wniesioną, na tymże starostwie zabezpieczamy.

P. *Olędzki Zmudzki* oświadcza: że gdy w przyniesionej od kommisji skarbu Lit: opinii, najmniejszej nie widzi wzmianki o summach przeduniowych, mieć musi słuszną obawę o bezpieczeństwo majątku i nieuszkodzenie obywatela *Zmudzkiego*, P. *Billewicza*; który, na starostwie *Rosieńskim*, miał sobie sumę zawarowaną. Dla czego wnosi projekt zalecenia deputacyi do examinu czynności skarbu Lit: wyznaczonej, aby o summach przeduniowych przyniosła do stanów informacyę.

P. *Horaim jako deputowany od skarbu Lit*: tłumaczy: że wniesienie P. *Zmudzkiego* nie jest ugruntowane na prawie, które kazało kommisji dać opinią o summach lat 1768. i 1775. na starostwach zapisanych; summy zaś powyższe, przed i po uniowe, kazało właśnie *decretorie* uzupełnić, to jest wysledzić i obrachować, czy są wytrzymane? lub nie? czego rozpoznanie, już nie do stanów, ale do kommisji należy.—P. *Marszałek seym*: mniema: aby projekt P. *Zmudzkiego* został się tymczasowie w deliberacyi; a obywatel w obawie zostający, złożył prawa swoje anteuniowe przed ministrami W. X. Lit:; którzyby dostateczne mogli w stanach tego interesu uczynić wyjaśnienie.

Czyta P. Sekretarz z kolei następującą opinią o summie 100,000. zł: pol: na starostwie *Krasnosiełskim* dla P. *Burzyńskiego* wdzy *Minjskiego* zapisanej, której realności kommisja skarbu Lit: nie przyznaje.—P. *Wawrzęcki Brast*: „Nie mam „żadnej rekwizycyi od P. *Burzyńskiego* starosty *Brasław*: który jest sukcesorem niegdy wojewody *Minjskiego* i possesorem „starostwa *Krasnosiełskiego*; ale mimo odgłosu publicznego, „wiadomość własna o cnotliwych zasługach wojewody *Minjskiego* mówić mi każe, aby nadgroda ta, dość szczupła i „nieodpowiadająca wydatkom męża tego, w czasie funkcyi „poselskiej w *Londynie* i *Hadze* podjętym, gdzie lat kilka „nasze zostało, życie nawet utracił, była mu utwierdzona. „Siedm tysięcy intraty z starostwa *Krasnosiełskiego* nie „jest wielkim dla rzpltey objektem; a stawszy się nadgrodą „zasług oycy, pomnożył chęć w synie sposobienia się do podobnych wysług w oyczyźnie. Podaję zatym projekt „utwierdzający zapis tej summy.—Czyta P. Sekretarz ten projekt; lecz gdy na niego nie zachodzi zgoda, ogłoszoną zostaje propozycya *ad turnum* w tych słowach:—*Czyli summa 100. tysięcy zł: pol: na starostwie Krasnosiełskim ma być przy-*

znana? lub nie?—*Ma być przyznana*, affirmative, *było wotów głośniejszych* 45. — *Nie ma być przyznana* negative znalazło się wotów 27. — W sekretnym turnowaniu okazała się większość decyzji za przyznaniem affirmative 40. na przeciw negative 26. — Większością decyzji projekt zamieniony w prawo w tych słowach: *Summę 100. tysięcy zł: poł: in rem potomków zeszłego Burzyńskiego wojewody mińskiego na starostwie Krasnośielskim w województwie Mińskim leżącym przez wzgląd słuszny za sług jego, a szczególnie przy dworze angielskim chwalebnie od bywanego poselstwa. My Król za zgodą stanów utwierdzamy.*

Czyta P. Sekretarz opinią następną względem zamiany 4. *Dworzyszczy, z lenności na wieczność we wsi Łopatynie dla P. Butrymowicza dzisiejszego pośła Pińskiego dopełnionej, na mocy prawa 1775. — Której utwierdzenie na ręce ie za iednomyslną zgodą. „Słowa prawa — Zamianę 4 Dworzyszczy w Łopatynie z lenności na wieczność, i iej przez komisyją skarbu W. X Lit; dopełnienie, in toto approbujemy i utwierdzamy — Sesiya solwowana na następujący wtorek.*

Kopia Listu pisanego do Króla z fnci od komisji cywilno-wojsk: województwa Łęczyckiego, d 9. czerwca z Łęczycy.

Nayjaśniejszy Królu Panie nasz Miłościwy!

„Komisya Porządkowa cywilno-wojskowa Łęczyckiego województwa, wierna zawsze Królowi swojemu, nie-
„może tać ukontentowania z zapadłej na dniu 3. maja kon-
„stytucyi, która wszelakie dla Kraju całego rokuje uszczę-
„śliwienie. Zna to komisya nasza, jak troskliwie W. K.
„Mość P. N. Mił: w ciągu panowania swojego z czułością
„oycowską dźwigałz naród z tey przemocy, w której zo-
„stał; jak przez ustanowienie dzielnego Rządu, i filniey-
„szemi, i bezpieczniejszemi staliśmy się od obcey przemo-
„cy. W takiej więc obywatel zostając sytuacji, już śmia-
„to majątek swoy i życie nawet w ofierze dla oyczyzny i
„utrzymania niniejszey konstytucyi nieść będzie, a tobie
„Miłos: Panie niewygasła wdzięczność, za przychylenie się
„szczegulniejsze do iej utrzymywania. Przyimiy Mił: Pa-
„nie to najmocniejszy od całej komisji naszej życze-
„nie, abys W. K. Mość P. N. Mił: tyle panował, ile dobre
„go na seymie terażniejszym dla uszczęśliwienia oyczyzny
„naszey zrobiles, a ciąg dalszy słodkiego panowania jego
„niech będzie epoką rządu najlepszego z Królów, i przy-
„kładem dla następów W. K. Mei. My składając hold po-
„winney rekognicyi u tronu W. K. Mei, zostajemy z nay-
„głębszym uszanowaniem W. K. Mei Pana N. Mił:

wierni poddani

*Ignacy Stokowski Woj: cyw: prez: kom: Pod: W. Łęczyc: —
X. Ignacy Bardziński Kanc: Gniez: Kommissarz. — Flor: Bar-
dziński P. P. Kom: — Kazimierz Dąbrowski Kom: — Ant: Ostrow-
ski Kom: — Tomasz Morzkowski Kommissarz.*

Taż komisya cywilno-wojskowa Wwodztwa Łęczyckiego pisała do P. Marszałka seymowego w podobnych wdzięczności i uwielbienia dla konstytucyi wyrazach; równie jak i komisye porządkowe *Krakowska, Poznańska, ziemi Wieluńskiej i Powiatu Ostrowskiego.* Poślednia ta komisya, w wydanym uniwersale obwieszczaącym ustawę rządową dnia 5. maja; temi kończy słowami — „Profi przeza-
„onych współ obywatelów, ażeby ci, którzy do tego spo-
„sobną łatwość mieć będą, w każdym czasie przytomnością
„i uczestnictwem swoim to zaprzyśiężenie okazalszym uczy-
„nić raczyli; a nadto, przekonana równo z najjaśniejsze-
„mi seymującemi stanami, iż dzieło tak zbawienne jest pra-
„wdziwie dziełem dobroczynney dla nas opatrności, po-
„nieważ *ex voto* stanów ma być stawiany i poświęcony
„kościół opatrności; subskrypcyą na tenże kościół na dniu
„14. miesiąca i roku terażniejszych w ręku urodzonego re-
„genta komisji otwiera; pełna tey nadziei, iż ktokolwiek
„o wielkości zyskanego dobrodzieystwa w zagruntowanym
„uszczęśliwieniu oyczyzny jest przekonany, ten chętnie

„bardzo na dowód powinney dla nieba wdzięczności do tey
„przyłoży się składki; a komisya, te myśli w zupełnym
„zaufaniu o dobrym ich przyjęciu powierzając, wspólnego
„przychylenia się do nich uścisliwie czekać będzie &c.” —
Czyn ten prawdziwie obywatelski, godny jest naśladowania
wszystkich Polaków, dobrze oyczyźnie swej życzących.

*Wypis z listów pisanych pod różnemi datami z Amsterdamu do
tutejszych bankierów Warszawskich PP Teppera i Szultza.*

„Dzieło seymujących stanów, na d. 3. maja zdarzone,
„jest dziełem prawdziwie do podziwiania; dziełem chluby
„dla grona tak światłych i sprawiedliwych prawodawców;
„dziełem szczęścia dla Rzpltey i pomysłności dla całego
„narodu. . . . Jest to wzor dany całej *europie*; jest to za-
„da zaufania i kredytu dla Polski u postronnych. . . . Nie
„możemy jeszcze wziąć miary, jak daleki wpływ zaydzie
„w politykę państw ościennych; ale wiele ztąd wnosimy
„przewagi do powszechnego pokoju w *europie*. . . . Rzec mo-
„żna, iż jak w Polsce, tak indziej, coraz bardziej wy-
„radzamy się sami od siebie, co raz więcej oddalamy się od
„dzikości i despotyzmu dawnych wieków, przez wytepie-
„nie ustaw i zwyczajów, rodzajowi ludzkiemu szkodliwych.
„Ale jeszcze ciemnota, przesady, duma i interes zarzuca-
„ją wielkie zawady, które, albo przesadzać, albo wytepić
„należy; a to nie jest dziełem momentu jednego &c.

Z Wrocławia d. 28. maja. We środę w wieczor o godzinie 8. wszczął się tu pożar na mieyscu zwanym *Sand-
finsel* w rogu, gdzie najwięcej drewnianych było budyn-
ków. Wszystkie użyte do ratowania środki próżnemi się
stały. Wiele kościołów i klasztorów, kanonie, probostwo,
pałac koadjutora Biskupstwa *Wrocławskiego*, xcia *de Hohenloe*,
pałac hrabi *Szafgotsch*, wielka liczba domów, i fundacye
poszły w perzynę. Ratunek tym był trudniejszy, że mo-
sty czyniące komunikacye między różnemi częściami mia-
sta, zajęły się i spaliły. We czwartek o południu jeszcze
ognia ugasić nie można było. Szkody tey ciężko ocenić,
jest ona niezmierna; znaczna część pogorzalców żyła tyl-
ko z pracy ręczney, i ta utraciła wszystko, nie widać tyl-
ko nędzę i rozpacz. Jeżeli czyje litościwe serce zechce
się do ulżenia nieszczęśliwych przyczynić, przesłać może
dar swoy do P. Kornman xięgarza *Wrocławskiego*, który o
tym przez druk uwiadomi.

Z Rzymu d. 13. maja. Ociec ś: powrócił z bagnów *Pon-
tyńskich*: wiele znacznych ofob wyjeżdżało naprzeciw nie-
mu, między innemi ciotki Króla *Francuzów*.

Z Wiednia d. 25. maja. Cesarz wydrukować kazał rwszą część
praw politycznych, i rozrządzeń swoich dla *Niemiec, Czech,
i Gallicyi*, dzieło to co rok częściami wychodzić będzie. —
W *Austrii* wydano rozkazy, ażeby nigdzie nie ważono się
dla zbiegłych tam *Francuzów* takich rzeczy sporządzać,
któreby do uzbrojenia służyć mogły. — Obroty spraw poli-
tycznych coraz się tu odmieniał, i w taki sposób, jakiego
przed kilku miesiącami spodziewać się nie można było, tak
dalece, iż stary xiaże *Kaunitz* miał powiedzieć te słowa:
Zdoje mi się, że jeszcze dożyję nowego nieba i nowej ziemi. —
Cesarz, chyba w Lipcu oczekiwany jest z powrotem do *Wie-
dnia*. — Listy z *Włoch* donoszą, iż Pośel nadzwyczajny *An-
gielski* Lord *Elgin* spotkał się z Cesarzem w *Mantuy*, i u mo-
narchy tego miał audyencyą, po której wraz jednego z
dworskich swoich wysłał kurjerem do *Londynu*, sam zaś w
tych dniach do *Wiednia* powraca. — Listy z *Szysztowy* do-
noszą, iż ministrowie Cesarscy upierają się przy kondycy-
ach pokoju *Passarowickiego*; opieszalność z którą negocyacye
te ciągną się, zaczyna być uciążliwą *Turkom*, gdyż podług
zwyczaju *Ottomańskiego*, *Porta* kosztem swoim podeymuje
wszystkich zagranicznych ministrów, skoro tylko na grun-
cie iej staną: a tak i dzisiaj nietylko pośel *Austriacki* i

Węgierski, ale też i posłowie sprzymierzonych dworów każdy codziennie po 250. piastrow z kasy *Tureckiej* odbiera.

Z Kolmar d. 29. maja. Zgraja kobiet wpadła z hałasem do kościoła tutejszego, i zaczęła napastować nowo obranego biskupa: natychmiast Generał *Vittinghoffen* kazał zatoczyć cztery duże sikawki, i polewać niemi rozhukane baby; broń ta tak dobry sprawiła skutek, iż w godzinie wszystko się uspokoiło.

Z Sztokolmu d. 28. maja. Król następującym sposobem wyjazd swoy ogłosił: „My *Gustaw &c.* czyniemy wiadomo, że gdy trudy trzyletniej wojny tak dużo siły i zdrowie nasze osłabiły, iż dla zapobieżenia wczesnie wszelkim szkodliwym skutkom z rady lekarzow do wod *Spasłych* udać się musimy, woła jest naszą, aby bieg spraw publicznych nigdy tamowanym nie był, dla czego bacność i staranie nad niemi poruczyliśmy kochanemu synowi naszemu krolewiczowi Jmci nastempcy tronu, ażeby tenże równie jak wielki ow Król, którego on imie nosi, z młodych lat przyzwyczajal się do wielkiego urzędowania, do którego go urodzenie jego powołuje. Krolewiczowi Jmci nastempcy dodajemy osoby: Hrabie *Wachtmeystera*, *Oxensjerna*, i *Bonde*, Generała Majora *Baron Armsfeld*, prezydenta *Barona Knuth*, i sekretarza stanu *P. Frank*. Jest zatem naszą wolą i rozkazem do wszystkich wiernych poddanych naszych wyższych i niższych urzędow, ażeby wszyscy posłusznie wykonywali to wszystko, co imieniem naszym w naszej niebytności rozkazanym będzie przez też regencyę. W Sztokolmie d. 20. maja 1791.

Z Rostok d. 2. czerwca. W tym momencie Król Jmć *Szwedzki* przybił do brzegów naszych, i wszyscy oglądać go śpieszą się.

Z Madrytu d. 15. maja. Dnia 30. przeszłego miesiąca cztery wojenne okręty z osad naszych amerykańskich przybiły do *Kadix*. Te przywiozły z sobą 4. miliony 285.425. piastrow, 71. markow, i siedm skrzyń bitego srebra. Pożniej nadeszło wiele innych okrętów z *Vera crux* i *Havany* mających na sobie 519.905. piastrow, 104. mark bitego srebra, 20.641. arbow cukru, i wiele innych kosztownych produktów.

Z Brukseli d. 26. maja. Miasto nasze i wiele innych w prowincjach *Niderlandzkich*, napelnione są zbiegłymi francuzami. W *Flandryi*, *Hagenau*, i *Namur* znajduje się ich do 18. tysięcy, w prowincyi zaś *Brabantu* drugie tyle. *Bruxel* jest bardzo zaludnione i świetne, niewiada tylko Marszałków, Xiążąt, hrabiow, Margrabiow, Prezydentow parlamentu, Biskupow, i opatow &c. wszyscy ci panowie przyjeżdżają z napelnionemi workami, dla czego gotowe pieniądze tak się tu pomnażają, jak ubywaia w *Paryżu*.

Z Filadelfii d. 4. marca. Nim kongress sessye swoje zakonczył, projekt względem ustanowienia banku krajowego w prawo zamieniony został; powiększono oraz opłatę od wódek zagranicznych i krajowych. Prowincye *Wermont* i *Kentucky*, przyjęte zostały do ciała zjednoczonych prowincyi, każda z nich dwoch reprezentantow wysyłać będzie; stany więc amerykańskie składać się odtąd będą z 15. prowincyi. — Korpus od 4.000. ludzi wysłany bydl ma przeciw *Indianom*, pod wodztwem generała *St Clair* pułkownik *Humphries* dawniey adjutant generała *Washingtona*, wyjeżdża do *Lisbony* w charakterze ministra pełnomocnego.

Z Paryża d. 27. maja. Zgromadzenie narodowe, czyli sejm Francuzki.

Na sessyi d. 17. *P. Camus* czyni relacyą o stanie kasy nadzwyczajnych dochodow. Obrachunek dotąd uczyniony z funkcyi i urzędow zniesionych, które narod przedsięwziął spłacić, wynosi 231. millionów, z której summy 88. millionów zapłacono. Ażeby zakonczyć wydanie 1.200.

millionów asygnatow uchwalonych, trzeba ich jeszcze zrobić za 189. millionów; przeto w przyszłym miesiącu,iecie i ostatnie wydanie asygnatow uczynione będzie. Wartość własności narodowych do przedaży będących, wynosi zapewne wyżej 3.000. millionów liwrów, ale razem trzeba, ażeby zgromadzenie narodowe przedsięwzięło nieodwłoczne i skuteczne środki dla umniejszenia straty na asygnatach, gdy się wymieniają na gotowe pieniądze. — *P. Montesquiou* przydujący w deputacyi skarbowey, lubo przyzwyczajony wystawiać stan skarbu naszego kwitującym, przyznał jednak, iż majątek publiczny jest w niebezpieczeństwie; i że może pociągnąć upadek szczęścia narodu, jeżeli nie będą przedsięwzięte sposoby dla zapobieżenia złemu; wniosł: ażeby było odebrane zarządzanie deputacyi menniczej, ażeby to zarządzanie znowu powrocone było władzy wykonawczej, i ażeby ta umocowana została, rozkazać wybić na stary stempel za 40. millionów wielkich *sous*; wniosł jeszcze, ażeby pozwolono kompaniom kupieckim, administrującym, municypalnym &c. wydawać *papiery ufności* (*papiers de confiance*) czyli *wexle* kredyt mające, któreby można odmieniać na asygnaty. — Wielu utrzymywało, iż rzadkość gotowizny ztąd pochodzi, iż pospoliwo, barbarzyńsko obchodzi się z handlarzami pieniędzy; zaczęto uchwalono: „iż władza wykonawcza umocowana jest dać opiekę handlowi pieniężnemu, równie jak wszelkiemu handlowi, który nie jest przeciwny prawom.” — Roztrząsano, i decyzyą odłożono: czyli członki jednego prawodawstwa, mogą bydl znowu obranemi do prawodawstwa, które nie *immediate* po tamym następuje. — Nakoniec uchwalono: iż Król będzie proszony, ażeby w mennicach rozkazał wybić dostateczną liczbę monety miedzianej, dla ułatwienia zmiany małych asygnatow. — Na sessyach d. 18. i 19. długo roztrząsano, i nakoniec za projektem *P. Barrere* uchwalono: iż członki jednego prawodawstwa, mogą bydl znowu obieranemi do następných, ale aż po upłynieniu dwóch lat. — Daley uchwalono: że żaden stan, żadna profesya, żaden urząd publiczny nie mogą przeszkadzać do wyboru na prawodawstwo, tym obywatelom, którzy zadość czynią kondycjom, przez konstytucyą oznaczonym. — Uchwalono: iż odnowienie ciała prawodawczego, co 2. lata stać się mające, będzie zawsze prawnie uczynione, choć bez zwołania przez Króla. — Jeszcze uchwalono: że każde nowe prawodawstwo, ma się zgromadzić w pierwszy poniedziałek miesiąca maja, na to miejsce, na którym przeszle prawodawstwo sessye swoje zakonczyło: Do prawodawstwa należeć będzie, wyznaczyć miejsce na sessye swoje, tudzież zostać zgromadzonym dopóty, póki tego znajdzie potrzebę, i limitować do czasu, jaki się mu spodoba.

Na sessyi d. 20. dekretowano: aby każda municypalność starała się o odebranie wszelkich zaległych podatkow, pod karą zapłacenia onychże z swojej kasy. — Wiele artykułow względem organizacyi ciała prawodawczego ustanowiono, między innemi: aby członki przyszłego zgromadzenia narodowego, przy zagajeniu iego w miesiącu Maja, stojąc i ręce wzniesione do nieba mając, imieniem ludu *Francuzkiego*, i według cywilney przysięgi, następujące wyrzekli oświadczenie: *wolno żyć albo umierać*, — przyłączać zaś mają na to: iż konstytucyą narodową w latach 1789. 90. i 91. dekretowaną, a od *Ludwika XVI.* przyjętą, z całych sił utrzymywać będą; w ciągu zaś prawodawstwa, nie takiego nie wniosą, ani przyjmą, coby iakikolwiek uszczerbek wspomnioney konstytucyi przynieść mogło; we wszystkim zaś będą wierni narodowi, prawu, i krolowi. Daley stało prawo, że król nie może zrywać składu prawodawczego, ale w czasie zalimitowania onego, zwołać go może, kiedy tego potrzeby krajowe wymagać będą; że władza

wykonawcza bez zezwolenia prawodawczej, nie może ścigać wojska regularnego bliżej miejsca, gdzie się zgromadzenie odbywa, jak o 30,000. sążni—że reprezentanci samemu tylko ciału prawodawczemu, a nie jakiemu innemu trybunałowi, winni dawać odpowiedź z tego, co na zgromadzeniu narodowym przedsięwzięją, albo na piśmie podają &c. W przypadku nie wczasie funkcyi popelnionego przestępstwa, mogą być aresztowani, ale procesy przeciwko nim poty rozpoczętym nie będzie, póki zgromadzenie nie wyrzeknie; iż *oskarżenie ma miejsce*.—Na sessyi wczorajszej wniesiono: aby kary na galery, smaganie i piętnowanie, były zniesione, wszakże nic ieszcze w tej materji nie uchwalono.—Na sessyi d. 23. P. *Montesquieu* imieniem deputacyi skarbowey donosił: że percepta kwietniowa mająca przynieść 48,555,333. liwrow, nie wniosła tylko 24,295,928. liwrow. Dowodził przytym, iż percepta majowa ieszcze mnieyszą będzie. Tym czasem kassa nadzwyczajnych przychodów, założy brakujące w skarbie pieniądze, a gdy wszędzie są przedsięwzięte naylepsze środki dla wybierania zupełnego podatku, przeto zapewnił P. *Montesquieu*, że wszystkie długi narodu, których kapitały oddać potrzeba, wypłacone zostaną z sprzedaży dobr narodowych.—Wniesiono: ażeby kara śmierci w państwach *Francuzkich* uchyloną została, względem czego decyzją odłożono.—Na koniec uchwalono ieszcze wiele artykułów tyczących się o pisu prawodawstwa, między którymi jest do uwagi: że za każdą odmianą króla, lista cywilna ustaie, a ciało prawodawcze następującemu królowi &c. znowu summy potrzebne wyznaczy.—Na sessyi d. 24. P. *Bureau de Puzy* obrany prezydentem.—Doniesienie o strasznych bezprawiach coraz mnożących się w *Awenionie*. Wniesiono projekt z wielu artykułów złożony, z których naypierwszy był, iż *Awenion* w państwo *Francuzkie* wcielony będzie. Ten pierwszy artykuł, został jednak po długich i żwawych sporach odrzucony przez 394. przeciwko 374. kreskom, a zatym większością od 20. kresk, lubo skupione na około sali zgromadzenia narodowego pospolstwo, nieustannie wołało, *Awenion* do *Francji* albo *latarnia*. I rzeczywiście lud tutejszy tym dekretem bardzo został nieukontentowany, dla czego wszędzie warty podwojono.—Na Sessyi d. 25. uchwalono. 1mo. prosić króla; ażeby pośredników pokoju wysłał do *Awenionu*, którzy tam między rozroznionemi stronami spokojność przywrócić starać się będą, gdyż wprzód nie można ustanowić, czyli *Francya* ma sprawiedliwe prawa do *Awenionu*. 2do. Ażeby odwołał wszystkich *Francuzów*, którzy się w jednej lub drugiej partyi tamecznych wojsk znajdują. 3tio. Ażeby użył wszelkiej mocy, na załlonienie granic *Francuzkich* od wszelkiej napaści wojsk, w *Awenionie* lub w hrabstwie *Wenesaskim* zebranych.—Minister wewnętrzných interesów donosił: iż wszystkie mennice odebrały rozkaz wybijać monetę miedzianą; także, iż iadącą do *Bruxelli* księżnę *d'Ahremberg* w *Valenciennes* zatrzymano, lecz w krotce wypuszczono; ale pieniędzy i srebra bez rozkazu zgromadzenia narodowego wydać nie chciano. Zgromadzenie oddać wszystko rozkazało.—Na sessyi d. 26. oznajmiono: iż ku końcowi czerwca, będzie już w cyrkulacyi znaczna liczba drobnych asygnatów.—Uchwalono opis listy cywilney króla, który podług dawniey już uczynionego wyznaczenia, corocznie 25. milionów, a królowa 4. miliony (jeżeli wdową zostanie) ze skarbu odbierać będą.—Jeszcze uchwalono 1mo. pałace *Louvre* i *Thuileries* razem wzięte, będą nazywać się pałacem narodowym, i zgromadzenie narodowe każe ie uporządzić na pomieszkanie Króla, na nauki, sztuki wyzwolone i edukacyą publiczną. 2do. Król zachowa zamki *Versailles*, *Marly*, *Meudon*, *St Cloud*, *Rambouillet*, *St Germain en laye*, *Fontaineblau*, i *Compiègne*. 3tio. Także Król zachowa lasy swoje, i wy-

znaczy potrzebnych na to dozorców, tudzież zamek *Paris*, w którym się *Henryk IV.* urodził. Deputacya konstytucyjna ceni dochody z tych dobr królowi zostawionych na blisko 2. miliony liwrow.

Pewną jest rzeczą, iż sposób nieludzki, z którym się pospolstwo obchodzi względem handlarzów pieniędzy, jest powodem raptownego i straszego podrożenia gotowizny, która przeto jest zamkniętą, i w cyrkulacyi nie wychodzi, dla czego asygnaty tracą, przeciwko gotowym pieniądzom 10, 12, 15, 20, nawet 22. procentu. Król stosownie do dekretu zgromadzenia rozkazał municypalności, ażeby dawała opiekę wexlarzom pieniężnym.—Nie wiedzianno dotąd co się stanie z zakonnikami de la *Trappe*: teraz wiadomo, iż udali się do *Szwajcaryi*. P. *Duplesis d'Argentré*, iedyń biskup którego uznają, pisał do kantonu *Fribourg*, prosząc o schronienie w *Szwajcaryi*, dla tych zakonników; żądał tylko góry pustey, skały śniegiem okrytey, na któreby mogli osiąść, wystawić sobie lepianki z ziemi, i uprawić jakie nieużyteczne zarośle. Żądanie biskupa przyjęte zostało, i w krotce 18. zakonników de la *Trappe* z przełożonym swoim, poszli osiąść w *Szwajcaryi*, nie w lepiankach, ale w dawno opuszczonym domie *Kartuzow*. Sześciu zaś z tych zakonników znajdujących się w *Paryżu*, teraz do tamtych udają się z prozelitami w liczbie 24. osób, różnego wieku i stanu, którzy tu koniecznie domagali się, ażeby zostali do ich zakonu przyjętymi. Próżno im przeor wystawiał iż poydą do domu, w którym nagie tylko mury znajdują, w którym nie będą mieć ani łoża do spoczynku, ani wyżywienia, ani odzieży; gdzie nakoniec nie mogą spodziewać się wyżyć, iak tylko z ciężkiej pracy, do której nie są przyzwyczajonemi; nie nie zdołało odmienić ich przedsięwzięcia, i już są w drodze.—P. (książe) *d'Orleans* sprzedał bogatemu *Angielskiemu* księżciu de *Bedford*, za milion liwrow, piękny swoy zamek *le Raincy* blisko *Paryża* leżący.—Bojaźń napaści zagranicznej do *Francji*, lubo jest bardzo płonna, sprawuje jednak, iż szlachta, stare osoby magistratowe &c. tłumem wyjeżdżają z królestwa. Z *Britanii* i *Normandyi* codziennie się wynoszą, i do wyspy *Jersey* i *Guernesey* udają się; w miastach granicznych ściśle ich rewidują, i za gotowe pieniądze dają im asygnaty.—

Nuncyusz papieżki wyjechał nie poźegnawszy dworu, u którego nie był od dnia, w którym P. *Montmorin* ogłosił, iż papież P. *de Segur* za posła przyjąć nie chce. Audyter nuncyusza jeszcze tu znajduje się, dla sprawowania interesów stolicy *Rzymskiej*.—Baron *Thugut* od kilku dni znajduje się w *Paryżu*, ma nieć osobliwe zlecenie od cesarza.—Grób *Mirabeau* codziennie od wielu ludzi jest nawiedzany, którzy się przy nim modlą.—Departament *paryżski* rozkazał, ażeby w każdym wydziale, było miejsce przyzwoicie opatrzone, w którym gotowe pieniądze za asygnaty wydawane będą. Dziś już urząd municypalny, dwa takie kantory otworzył, gdzie majstrowie, rzemieślnicy, manufakturnicy, bez żadney straty pieniądze za asygnaty odbierają.—Żydzi chcą tu wystawić sobie kościoł ze wszystkichmi starego zakonu obrządkami, i podobny temu, który niedługo był w *Jerozolimie*.

W przeszłym roku w *Paryżu* urodziło się 20,005.; umarło 19,447. osob, złączyło się par 5,866. przyjęto do szpitala podrzutków 5,842. dzieci.—Od 5. do 14. maja przedano na tutejszym ratuszu za milion 85,700. liwrow własności narodowych, które ocenione były tylko 700,363. liwrow. Dnia 20. spalono znowu za 11. milionów asygnatów, których zatym już jest spalonych za 120. milionów.